

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความรุนแรงของเศรษฐกิจไทยส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะในปัจจุบันคนเรามีการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยเกินตัว ไม่สนใจการออม ทำให้เกิดการก่อหนี้สิน และขาดการเตรียมพร้อมรับมือกับเศรษฐกิจ แม้คนไทยจะเคยผ่านวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ที่นับเป็นบทเรียนสำคัญในการดำรงชีวิตมาแล้วครั้งหนึ่ง แต่เมื่อได้มาประสบกับปัญหาเศรษฐกิจอีกครั้งในปี 2550 ก็ยังทำให้คนไทยบอบช้ำจากวิกฤติเศรษฐกิจครั้งนี้อีก เนื่องจากความเสี่ยงในการดำรงชีวิตของคนไทยเกิดจากความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจต่างประเทศ เพราะคนไทยทำตามกระแสนิยมจากต่างประเทศ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมของบริบทประเทศ ภูมิสังคม และความพร้อมของคน โดยไม่เตรียมสร้างพื้นฐานภายในประเทศให้มั่นคงแข็งแรง หรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้สามารถพร้อมรับความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยภายในและภายนอก

บทเรียนดังกล่าวได้ส่งผลให้ประชาชนทุกภาคส่วนและทุกระดับย้อนกลับมาพิจารณาบทบาทวิถีการดำเนินชีวิตและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ผ่านมา แล้วหันมาให้ความสำคัญกับการดำรงวิถีชีวิตและวิถีการพัฒนาตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อันเป็นหนทางที่นำไปสู่การสร้างความสุขและการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมไทยได้อย่างแท้จริง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการปฏิรูปความคิดและทบทวนระบบคิดและค่านิยมของสังคมไทยที่ดำรงอยู่ดั้งเดิม โดยน้อมนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาเปลี่ยนแนวคิดการพัฒนาไปสู่การพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลาง และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนา แต่การดำเนินการตามแผนกระทำไม่ได้เต็มที่ เนื่องจากต้องเร่งแก้ไขฟื้นฟูและลดผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานและความยากจนและปัญหาสังคมที่เพิ่มมากขึ้น ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) จึงยังคงยึดแนวคิดการพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลางต่อเนื่อง พร้อมทั้งอัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมานำทางการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยให้ความสำคัญต่อการสร้างภูมิคุ้มกันต่อกระแสการ

เปลี่ยนแปลงจากภายนอก และมุ่งการพัฒนาที่สมดุลและมีการบูรณาการเชื่อมโยงทุกมิติทั้งด้าน วัตถุประสงค์หรือเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม/ค่านิยม/ความเชื่อ เพื่อให้เกิด การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย แนวคิดการพัฒนาสู่ความพอเพียงดังกล่าวได้ ก่อให้เกิดการรวมตัวเรียนรู้และขยายเครือข่ายการพัฒนาอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจนถึง ปัจจุบัน และยังเป็นพลังขับเคลื่อนทางสังคมที่สำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์หลัก ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ให้มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็น เป็นสุขร่วมกัน” โดยยึดแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาแบบ บูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประเทศให้ สามารถปรับตัวพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่อความผันผวนของกระแส โลกาภิวัตน์ทั้งด้านวัตถุ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี อันจะนำไปสู่ ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยต่อไป

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของ ประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เพื่อก้าวให้ทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งภายใต้ สภาวะการณ์ปัจจุบันหลายหน่วยงานทั้งของภาครัฐและเอกชนได้น้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรากฏความสำเร็จเป็นรูปธรรมมาก ขึ้น จากความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในหมวด 1 มาตราที่ 6 ว่าด้วยการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คณะกรรมการบริหารโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้มอบหมายให้คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การ เรียนการสอน จัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริม ความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติ เศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการสู่การเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของทุกระดับได้อย่าง ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 แต่บุคลากรทาง การศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจไม่ถูกต้อง ต่อมาครูและผู้บริหารการศึกษาเริ่มมีความเข้าใจใน เรื่องนี้มากขึ้น จึงได้พยายามขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โดยมีการจัดการศึกษาใน 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนแรก คือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา เป็นการจัดทำแนวทางการ

จัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการด้านต่างๆ ทั้งด้านการวางแผน ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ และด้านความสัมพันธ์ชุมชน และส่วนที่สอง คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่การสอนทุกระดับการศึกษา โดยสอดคล้องสาระเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับ โดยเริ่มให้เกิดการเรียนรู้ระดับบุคคล และครอบครัว รู้จักการนำไปใช้ นำไปขยายผลในครอบครัวและชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ ซึ่งแนวทางในการจัดทำประกอบด้วย การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีสื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ในการจะบรรลุความสำเร็จตามความมุ่งหมายทางการศึกษานั้น หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา นอกจากหลักสูตรจะเป็นเครื่องมือแปลความมุ่งหมายของชาติลงสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนแล้ว หลักสูตรยังมีความสำคัญดังนี้ 1) เป็นหลักและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครู 2) เป็นสิ่งสำคัญให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน สังคม และประเทศชาติ 3) เป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญของงานพัฒนาการ และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนให้เป็นไปด้วยดีและมีความสุข และ 4) เป็นเครื่องชี้ลักษณะของสังคมและชาติในอนาคต ตลอดจนความเจริญของประเทศ ดังนั้น คณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาและเยาวชนได้ร่วมกับภาคีต่างๆ จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ "สร้างคน สร้างสังคม สู่วิถีพอเพียง : ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน" ในเดือนตุลาคม 2549 เพื่อให้ครูและบุคลากรในวงการศึกษา ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน ร่วมระดมความคิดเห็นยกร่างตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และหน่วยการเรียนรู้บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนในทุกระดับ และคณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงยังได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับร่างชุดหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเดือนพฤศจิกายน 2549 โดยมีผลผลิตเป็นชุดเอกสาร 6 เล่ม แยกตามแต่ละช่วงชั้น รวมถึงอาชีวศึกษา และศึกษานอกโรงเรียน และจะได้นำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้นี้ไปทดลองใช้และวิจัยเชิงปฏิบัติการในสถานศึกษาที่สนใจอาสาสมัครร่วมเป็นเครือข่ายสถานศึกษาทดลองประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 เพื่อร่วมพัฒนาตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และจะได้ให้สถานศึกษาทั่วประเทศสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในปีการศึกษา 2550

หลักสูตรบูรณาการแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักสูตรที่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสอดแทรกบูรณาการไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกระดับชั้น ซึ่งเริ่มจากการที่คณะทำงานขับเคลื่อนด้านการศึกษาและเยาวชนทำงานร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ และอีกหลายหน่วยงาน ได้ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และให้บุคลากรด้านการศึกษาสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการสู่การเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของทุกระดับได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม เริ่มต้นจากการร่วมกันจัดทำชุดหน่วยการเรียนรู้บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง ต่อมาจึงมีการระดมความคิดเห็นจัดทำหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีแนวความคิด และตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกระดับชั้นได้อย่างถูกต้อง และชัดเจนขึ้น

การศึกษาตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานนั้น จะแตกต่างกันออกไปตามช่วงชั้น ในช่วงชั้นที่ 1 เน้นให้เด็กพึ่งตนเองได้ หรือใช้ชีวิตพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว สอนให้เด็กมีความรับผิดชอบ มีน้ำใจ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น เห็นคุณค่าของสิ่งของ และมีส่วนร่วมในการสร้างครอบครัวพอเพียง ช่วงชั้นที่ 2 ฝึกให้เด็กรู้จักประยุกต์ใช้หลักความพอเพียงในโรงเรียน สามารถวิเคราะห์ วางแผน และจัดทำบันทึกรายรับรายจ่ายของตนเองและครอบครัวได้ มีส่วนร่วมในการสร้างความพอเพียงระดับโรงเรียน และชุมชนใกล้เคียง รวมทั้งมีการรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ มาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน และเห็นคุณค่าของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ช่วงชั้นที่ 3 ฝึกให้เด็กสามารถประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน สามารถสำรวจและวิเคราะห์ความพอเพียงในระดับต่างๆ และในมิติต่างๆ ทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในชุมชนใกล้เคียง เห็นคุณค่าของการใช้หลักพอเพียงในการจัดการชุมชน และในที่สุดสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน จนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความพอเพียงได้ในที่สุด และช่วงชั้นที่ 4 เตรียมคนให้เป็นคนที่ดีต่อประเทศชาติ สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ ต้องเริ่มเข้าใจความพอเพียงระดับประเทศ และการพัฒนาภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

การนำหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้มีปัจจัยมากมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้การใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว จึงต้องระมัดระวังอย่างยิ่งในการใช้หลักสูตร รวมถึงจำเป็นต้องมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงอย่างครอบคลุม อันจะช่วยให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จ แต่จาก

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้คำว่า "เศรษฐกิจพอเพียง" ในการสืบค้น พบว่ามีจำนวนงานวิจัยที่ทำเกี่ยวกับเรื่องนี้ จำนวน 46 เรื่อง แบ่งเป็น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จำนวน 22 เรื่อง ส่วนอีก 24 เรื่องจะเกี่ยวข้องกับการเกษตร หรือการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในภาคธุรกิจ ในจำนวน 22 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แบ่งย่อยออกเป็น 11 เรื่องที่เกี่ยวกับกิจกรรม/โครงการที่นำแนวคิดไปใช้ในกิจกรรม แต่อีก 11 เรื่องจะเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน และงานส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนนี้ จะเป็นในส่วนของ การจัดทำแผนการเรียนรู้ หรือบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร โดยใช้คำว่า "การใช้หลักสูตร" ในการสืบค้น พบว่ามีจำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 197 เรื่อง ประกอบด้วย เรื่องที่ ศึกษาการประเมินหลักสูตร จำนวน 65 เรื่อง ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตร จำนวน 51 เรื่อง ศึกษาการใช้หลักสูตร จำนวน 50 เรื่อง ศึกษาปัญหาและการใช้หลักสูตรจำนวน 17 เรื่อง และเรื่องอื่นๆ อีกจำนวน 14 เรื่อง ซึ่งไม่มีเรื่องใดที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

หลังจากที่โรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนนำร่องเศรษฐกิจพอเพียงเริ่มใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาตั้งแต่ปี 2549 จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนเหล่านั้น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนอื่นๆ ทั่วประเทศให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากในการใช้หลักสูตรของแต่ละโรงเรียนจะแตกต่างกันตามสภาพของโรงเรียน สถานที่ตั้ง จำนวนบุคลากร วิธีการฝึกอบรมครู การจัดการเรียนการสอนของครู รวมทั้งกลยุทธ์ในการบริหารจัดการหลักสูตร (ประยูร ลังกาพิณธุ์, 2545) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ความรู้ที่ยังขาดหายไป ในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นต่างๆ รอบด้าน เพื่อที่จะตอบคำถามวิจัยดังต่อไปนี้

คำถามวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาในประเด็นคำถามวิจัยที่สำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1. มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และโมเดลความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงมีรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุอย่างไร

2. โมเดลความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

จากคำถามวิจัย 2 ประการ ผู้วิจัยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์หลักสำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากับกลุ่มประชากรโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนนำร่องเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งใช้โรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนนำร่องเศรษฐกิจพอเพียงทุกโรงเรียนในการศึกษา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง

2. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ ดังนี้

2.1 ตัวแปรภายนอกแฝง 5 ตัวแปร คือ 1) ตัวแปรความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของครู 2) ตัวแปรความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร 3) ตัวแปรลักษณะของผู้บริหาร 4) ตัวแปรการสนับสนุนจากโรงเรียน และ 5) ตัวแปรการสนับสนุนจากชุมชนและหน่วยงานภายนอก

2.2 ตัวแปรภายในแฝง 7 ตัวแปร แบ่งเป็น 2 ประเภท

2.2.1 ตัวแปรภายในแฝงด้านกระบวนการ 6 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) ตัวแปรแรงจูงใจของครูในการปฏิบัติงาน 2) ตัวแปรนโยบายการบริหาร 3) ตัวแปรความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง 4) ตัวแปรการบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) ตัวแปรการนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง และ 6) ตัวแปรการสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.2 ตัวแปรภายในแฝงด้านผลผลิต 1 ตัวแปร คือ ตัวแปรความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะพิจารณาในแง่คุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน ประกอบด้วย

ตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัวแปร ดังนี้ 1) ตัวแปรความพอประมาณในการคิดและการปฏิบัติ 2) ตัวแปรการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ 3) ตัวแปรการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 4) ตัวแปรความรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และการต่อยอดองค์ความรู้ 5) ตัวแปรความมีคุณธรรม จริยธรรม 6) ตัวแปรความสามารถในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ 7) ตัวแปรการพึ่งตนเอง

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

โมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โมเดลที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนนำร่องและโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ ซึ่งมีทั้งหมด 91 โรงเรียน แบ่งออกเป็น โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือจำนวน 24 โรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 37 โรงเรียน ภาคใต้จำนวน 9 โรงเรียน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 8 โรงเรียน ภาคกลางจำนวน 7 โรงเรียน และภาคตะวันออกจำนวน 6 โรงเรียน

หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักสูตรที่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสอดแทรกบูรณาการไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกระดับชั้น รวมทั้งมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องหรือส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

ความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ผลจากการดำเนินงานการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งด้านนโยบาย การบริหารสถานศึกษา รวมทั้งการใช้หลักสูตรและผลการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง สามารถวัดความสำเร็จได้จากคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน ดังต่อไปนี้ 1) ความพอประมาณในการคิดและการปฏิบัติ 2) การใช้เหตุผลในการตัดสินใจ 3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 4) ความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และการต่อยอดองค์ความรู้ 5) ความมีคุณธรรม จริยธรรม 6) ความสามารถในการนำปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ 7) การพึ่งตนเอง ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความพอประมาณในการคิดและการปฏิบัติ หมายถึง ระดับการปฏิบัติของนักเรียนในการคิด พุด และปฏิบัติตนในสังคมอย่างเหมาะสม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น และสามารถประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า และค่าใช้จ่ายต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้

การใช้เหตุผลในการตัดสินใจ หมายถึง ระดับการปฏิบัติของนักเรียนในการใช้เหตุผลในการตัดสินใจตามหลักวิชา กฎเกณฑ์สังคม กฎหมาย หลักศีลธรรม และความจำเป็นในการดำเนินชีวิต เพื่อเลือกรับข้อมูลต่างๆ โดยพิจารณาจากเหตุ ปัจจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การที่นักเรียนเตรียมตัวเพื่อพร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ คำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล และสามารถปฏิบัติกิจกรรม หรือ ดำเนินชีวิตภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ ได้

ความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และต่อ ยอดองค์ความรู้ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการนำความรู้ด้านต่างๆ ทั้งจากสิ่งที่เรียนมาและจากประสบการณ์ชีวิต มาเป็นพื้นฐานสำหรับนำไปใช้ในโอกาสต่างๆ รวมทั้งมีการวางแผนการทำงาน และตลอดจน การนำแผนการทำงานไปใช้ในทางปฏิบัติ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้สามารถวัดได้จากความรอบรู้ ความรอบคอบ ความระมัดระวัง และการต่อ ยอดองค์ความรู้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ความรอบรู้ คือ ความสามารถในการนำความรู้ด้านต่างๆ ทั้งจากสิ่งที่เรียนมาและจากประสบการณ์ชีวิต มาใช้เป็นพื้นฐานสำหรับนำไปใช้ในโอกาสต่างๆ

2) ความรอบคอบ คือ การที่นักเรียนมีการวางแผนการทำงาน และการคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทั้งในอนาคตทั้งใกล้และไกล

3) ความระมัดระวัง คือ ความมีสติของนักเรียนในการนำแผนปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนหลักวิชาต่างๆ ที่เรียนไปใช้ในทางปฏิบัติ ให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

4) การต่อ ยอดองค์ความรู้ คือ ความสามารถของนักเรียนในการหาความรู้ใหม่เพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม เพื่อประโยชน์ในการนำความรู้ไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ความมีคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การที่นักเรียนใช้คุณธรรมเป็นหลักคิด และหลักปฏิบัติ ซึ่งคุณธรรมที่พึงมี ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรับผิดชอบ ความมีสัมมาคารวะ ความสามัคคี และการทำงานเป็นหมู่คณะ

ความสามารถในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการนำความรู้ หลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

การพึ่งตนเอง หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรม หรือแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของครู หมายถึง ความรู้ ความสามารถของครูในการวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตรในด้านการจัดทำสาระการเรียนรู้ และหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตร การวัดและการประเมินผลผู้เรียน รวมทั้งเข้าใจวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบวัดความรู้ ความเข้าใจใน เรื่องหลักสูตรของครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้บริหารในการวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตรในด้านการจัดทำสาระ การเรียนรู้ และหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตร การวัดและการประเมินผลผู้เรียน รวมทั้งเข้าใจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบวัดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรของผู้บริหารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นโยบายการบริหาร หมายถึง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวทาง ในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ หรือพันธกิจของโรงเรียน โดยให้ครูหรือบุคลากรในโรงเรียน และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบาย เพื่อยึดถือเป็นแนวทางการบริหารงาน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้สามารถวัดได้จากความเหมาะสมในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ และการมีส่วนร่วมของบุคลากร ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความเหมาะสมในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ หมายถึง การที่โรงเรียนกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียนได้สอดคล้องและเหมาะสมตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดประชุมชี้แจงให้บุคลากรรับทราบและเข้าใจนโยบาย เพื่อ

ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานในท้องถิ่น รับทราบ

การมีส่วนร่วมของบุคลากร หมายถึง ระดับของการร่วมกันกำหนดนโยบาย การบริหารโรงเรียนและการสนับสนุนการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร ครู บุคลากร และหน่วยงานในท้องถิ่น

ลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง การตระหนักและยอมรับของผู้บริหารในการนำหลักสูตร เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ รวมทั้งความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง และความมีมนุษยสัมพันธ์ ที่จะช่วยให้การใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้สามารถวัดได้จากการยอมรับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร และความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การยอมรับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร หมายถึง การที่ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญและยอมรับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นหลักคิด หลักปฏิบัติในการบริหารจัดการ และใช้ในชีวิตประจำวัน

ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร หมายถึง ภาวะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถ ทำการโน้มน้าวให้บุคลากรในสถานศึกษาค่อยตามได้ ซึ่งเป็นวิถีทางการบริหารและสั่งงานแก่ บุคลากรในโรงเรียนอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงเกิด ประสิทธิภาพ

ความมีมนุษยสัมพันธ์ดีของผู้บริหาร หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่ แสดงออกต่อผู้เรียน ครูอาจารย์ บุคลากร และผู้อื่นในการพบปะพูดคุย ติดต่อประสานงาน และ การให้คำแนะนำที่เป็นกัลยาณมิตร

แรงจูงใจของครูในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความปรารถนาของครูในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานอื่นใดที่มีส่วนช่วยให้การใช้หลักสูตร เศรษฐกิจพอเพียงเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้สามารถวัดได้จากการปฏิบัติงานที่ตรงกับ ความสามารถของครู การตอบสนองต่อผลงานของครู และความมุ่งมั่น ตั้งใจในการปฏิบัติงานของ ครู เพื่อให้ประสบความสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การปฏิบัติงานที่ตรงกับความสามารถของครู หมายถึง การที่ครูปฏิบัติงานได้ตรงกับความสามารถ ซึ่งเป็นงานที่ตรงกับความถนัด ไม่ยากและไม่ง่ายจนเกินไป รวมทั้งการได้รับการรายงานอย่างเหมาะสม

การตอบสนองต่อผลงานของครู หมายถึง การที่บุคคลในโรงเรียน หรือบุคคลภายนอกให้การยอมรับ ยกย่อง หรือชมเชยผลการปฏิบัติงานของครู

ความมุ่งมั่น ตั้งใจในการปฏิบัติงานของครู หมายถึง ระดับของการปฏิบัติงานของครูตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด และปฏิบัติงานที่สมควรปฏิบัติ นอกเหนือจากที่ได้รับมอบหมายด้วยความสมัครใจ

การได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียน หมายถึง ความช่วยเหลือที่ทางโรงเรียนจัดการเพื่อการสนับสนุนการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณและการใช้งบประมาณ ความพอเพียงของทรัพยากร และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน และความหลากหลายและเพียงพอของแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การจัดสรรและการใช้งบประมาณ หมายถึง การที่โรงเรียนจัดสรรงบประมาณ และการดำเนินการใช้งบประมาณอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งมีระบบการประเมินและตรวจสอบเกี่ยวกับการดำเนินงาน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอเพียงของทรัพยากร และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน หมายถึง การที่โรงเรียนมีทรัพยากร และวัสดุอุปกรณ์เพียงพอในการจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอน และอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งสื่อประกอบการเรียนการสอนมีหลากหลายรูปแบบ เหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน และมีการใช้ทรัพยากรและวัสดุอุปกรณ์อย่างประหยัดและคุ้มค่า

ความหลากหลายและเพียงพอของแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การที่โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน และแหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการเรียนรู้ การค้นคว้า และการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งมีการจัดใช้แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก หมายถึง การที่สถานศึกษาได้รับความร่วมมือ ช่วยเหลือ หรือการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานในท้องถิ่น หรือ

หน่วยงานภายนอกอื่นๆ ทั้งในรูปของการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ ทรัพยากรบุคคลในรูปของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครู หมายถึง ความสามารถของครูในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดแทรกหรือบูรณาการเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ โดยมีการจัดทำแผนการเรียนรู้อุบายบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง มีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง และมีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การจัดทำแผนการเรียนรู้อุบายบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งแผนระยะสั้น และแผนระยะยาว

กระบวนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการหรือรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ มีการจัดการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ เน้นให้มีการลงมือปฏิบัติจริง และมีการสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน

การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การใช้วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร หรือแบบเรียนประกอบการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับเนื้อหาสาระตามหลักสูตร เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน และมีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยให้นักเรียนทำความเข้าใจเนื้อหาสาระในหลักสูตรได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การใช้เครื่องมือในการวัดศักยภาพของผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้วยเครื่องมือวัดที่หลากหลาย และเหมาะสมกับเนื้อหา และผู้เรียน รวมทั้งการตัดสินคุณค่าของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน และมีการรายงานผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบเป็นระยะ

การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคลากรในโรงเรียน ชุมชน และสังคมร่วมกันดำเนินการ ทั้งการมอบหมายงาน การพัฒนาครู และ

การมีส่วนร่วมในการบริหาร เพื่อให้ภารกิจของโรงเรียนที่รับผิดชอบประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การมอบหมายงาน หมายถึง การที่ผู้บริหารมอบหมายงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร และมีผู้รับผิดชอบในแต่ละงานอย่างเหมาะสมและครบถ้วน รวมทั้งมีการกำหนดหน้าที่ที่ชัดเจน

การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการ หรือการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติ ที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพและศักยภาพของครูให้ดำเนินการกิจของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

การมีส่วนร่วมในการบริหาร หมายถึง การที่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนการบริหารร่วมกัน การแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่ผู้บริหารปฏิบัติต่อครู เพื่อให้ครูพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ การปฏิบัติงานให้เกิดขวัญกำลังใจที่ดีในการดำเนินงานการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้สามารถวัดได้จากการกำกับติดตามผลการใช้หลักสูตร และการประเมินผลการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การกำกับ ติดตามผลการใช้หลักสูตร หมายถึง การดำเนินกิจกรรม เพื่อติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการแนะนำ ชี้แจง หรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดทำโครงการที่ส่งเสริมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การประเมินผลการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การตรวจสอบ และการตัดสินคุณค่าของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน วิธีสอน วิธีกาณ์วัดผล รวมไปถึงกิจกรรมหรือโครงการ

การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การประสานสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงกับสมาชิกเครือข่าย มีการปฏิบัติกิจกรรมทางการเรียนรู้ตาม

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน อันจะส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้สามารถวัดได้จากการประสานงานระหว่างสมาชิกเครือข่าย ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่าย และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิกเครือข่าย ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การประสานงานระหว่างสมาชิกเครือข่าย หมายถึง การติดต่อดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียนอื่น และโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก รวมทั้งการมอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตลอดจนระบบการทำงานอื่นๆ ในลักษณะที่เอื้อให้สมาชิกเข้าร่วมได้ แม้มีเวลาจำกัด มีการกำหนดเป้าหมาย พร้อมทั้งการคิดหาหนทางที่จะนำไปสู่จุดหมายนั้นร่วมกัน มีการจัดระบบติดต่อสื่อสาร มีการเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติ และการจัดระบบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จัดหาทรัพยากรสนับสนุน และเงินทุนในการที่จะส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่าย หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกเครือข่าย การสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกสนใจที่จะมีส่วนร่วม รวมถึงการรักษาสัมพันธภาพที่ดีไว้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิกเครือข่าย หมายถึง การร่วมมือกันของโรงเรียนกับสมาชิกเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความรู้ หรือกิจกรรมเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อมุ่งพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ ดังนี้

1. ได้โมเดลโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางให้สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จ

2. ผลการวิจัยที่ได้สามารถใช้เป็นแนวทางให้หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผน วางกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานศึกษา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย